

PLUNGĖS LOPŠELIS-DARŽELIS „RAUDONKEPURAITĖ“

**IKIMOKYKLINIO UGDYMO
PROGRAMA**

PLUNGĖ
2020

P R A T A R M Ė

Ikimokyklinio ugdymo paskirtis – padėti šeimai ugdyti vaiką tinkamai organizuojant ugdymą, užtikrinant jo kokybę, atnaujinant turinį.

Programa – tai orientyras pedagogui, siekiančiam kryptingai organizuoti savo veiklą, ją vertinti, koreguoti, kurti kokybiško ugdymo sąlygas.

Programos **turinys orientuotas į vaiko esminių gebėjimų (socialinių; fizinio aktyvumo ir kasdieninio gyvenimo įgūdžių; komunikavimo, pažinimo; estetinio suvokimo ir meninių gebėjimų) ugdymą**, kurie svarbūs realiam vaiko gyvenimui ir ugdymosi tęstinumui.

Programa parengta vadovaujantis Ikimokyklinio ugdymo programų kriterijų aprašu (Švietimo ir mokslo ministro 2005 m. balandžio 18 d. įsakymas Nr. ISAK-627), (Preambulės pakeitimai: Nr. V-268, 2017-04-24), remtasi ankstesne vaikų darželio programa „Vėrinėlis“, atnaujinta remiantis 2014 m. Lietuvos Respublikos Švietimo ir mokslo ministerijos parengtu „Ikimokyklinio amžiaus vaikų pasiekimų aprašu“.

Lopšelio-darželio „Raudonkepuraitė“ programoje rasite:

- Bendrąsias nuostatas
- Ugdymosi programos principus
- Programos tikslus ir uždavinius
- Ugdymosi turinį, metodus ir priemones
- Ankstyvojo amžiaus vaikų (1-3 m.) ugdymo turinį
- Ikimokyklinio amžiaus vaikų (3-6 m.) ugdymo turinį
- Ugdymo pasiekimus ir jų vertinimą
- Naudotą literatūrą

Atsižvelgiant į vaiko poreikių, tėvų lūkesčių ir pageidavimų kaitą, pedagogų rekomendacijas ir pastabas, programos turinys pagal poreikį gali būti atnaujinamas, papildomas, tobulinamas.

BENDROSIOS NUOSTATOS

Plungės lopšelis-darželis „Raudonkepuraite“ – valstybinė švietimo įstaiga, priklausanti neformaliojo švietimo mokyklų grupei.

Ikimokyklinės įstaigos adresas: V. Mačernio g. 47, LT-90130 Plungė.

Telefonas/faksas 8-448 72379.

Elektroninis paštas: raudonkepuraite@plunge.lt

Internetinė svetainė: www.darzelisraudonkepuraite.lt

Lopšelis-darželis „Raudonkepuraite“ – ikimokyklinio ugdymo mokykla, vykdanči ikimokyklinio, priešmokyklinio ugdymo programas, kurios pritaikomos specialiųjų ugdymosi poreikių turintiems vaikams.

Vaikai ir jų poreikiai: įstaigos ugdymo programa parengta vadovaujantis vaikų poreikiais, bendruomenės lūkesčiais, įstaigos vidinės kultūros nuostatomis, prisiimant atsakomybę už vaikų ugdymą (-si), orientuotą per vaikams priimtinausią veiklą – žaidimus, bendravimą, kūrybą bei meninę raišką. Žaidimas – svarbiausias vaiko socialinio, emocinio ir pažintinio ugdymosi variklis, kuris vaiką skatina bendrauti, mąstyti, rodyti iniciatyvą, fantazuoti, kūrybiškai išreikšti save, sukaupti dėmesį, būti drąsiam, atkakliam, išmokti kontroliuoti savo elgesį.

Vaikų poreikiai, sudarantys programos esmę:

Saugumo ir pripažinimo poreikis. Lopšelių-darželių lanko vaikai nuo 1 iki 6 (7) metų amžiaus. Labiausiai vaikas ugdomi aplinkoje, kurioje yra saugus, kurioje pripažįstama jo nuomonė ir tenkinami jo poreikiai. Saugumo jausmas vaikams suteikia galimybę nevaržomai tyrinėti pasaulį, drąsiai reikšti savo nuomonę. Saugiai ankstyvojo amžiaus vaikų adaptacijai užtikrinti įstaigoje organizuojamas rytmetėlių ciklas „Draugiškas žaisliukas“.

Didelis dėmesys skiriamas vaiko emociniams – socialiniams įgūdžiams ugdyti. Grupėse nuolat diskutuojama ir kalbama apie tai „Kaip aš jaučiuosi?“. Įstaigoje įgyvendinama tarptautinė vaikų socialinių gebėjimų ugdymo programa „Zipio draugai“, tarptautinis ilgalaikis projektas „Vaiko kelias į gražią kalbą – „Laimingas vaikas“, kasmet dalyvaujama draugiškojoje SEU olimpiadoje „Dramblys“ ikimokyklinukams ir pradinukams, tarptautinis ilgalaikis projektas, sudarytos sąlygos ugdytis ir specialiųjų poreikių turintiems vaikams, kurie integruojami į bendrojo ugdymo grupes.

Vaikui svarbus ir **pripažinimo poreikis**. Palankus aplinkinių vertinimas, dėmesys, vaikui padeda įgyti daugiau pasitikėjimo savimi, jis jaučiasi svarbiu ir saugiu. Įstaigoje sudaromos sąlygos atsiskleisti vaikų pomėgiams, talentams, organizuojant įvairias veiklas, vaikų darbų parodas, atstovaujant įstaigai įvairiose renginiuose, konkursuose, varžybose.

Bendravimo poreikis. Bendraudamas vaikas užmezga ir palaiko ryšius su savo bendraamžiais ir suaugusiais, reiškia savo mintis, nuomonę, ugdomi šnekamąją kalbą, domisi knygomis.

Įstaigoje ypatingas dėmesys yra skiriamas tautiškumo bei pilietiškumo ugdymui, stengiantis sudaryti vienodas sąlygas vaikams puoselėti savo gimtąją kalbą ir tautines tradicijas, skatinamas bendradarbiavimas, pozityvus požiūris į įvairių poreikių turinčius vaikus įgyvendinant įvairias veiklas, akcijas, iniciatyvas: veiksmo savaitė be patyčių, Tolerancijos diena, pilietinė iniciatyva „Atmintis gyva, nes liudija“ ir kt.

Savarankiškumo, aktyvumo, judėjimo poreikis. Fizinis vaiko aktyvumas padeda jam tobulinti gebėjimus laisvai, koordinuotai judėti, ugdyti stiprumą, vikrumą, lankstumą, ištvermę bei valią. Įstaigoje didelis dėmesys skiriamas vaikų fiziniam aktyvumui, judėjimui skatinti. Daug sportuojama rytinių mankštų, fizinio ugdymo užsiėmimų metu, lauke, išvykų metu, įgyvendinant „Vasaris – sveikatingumo mėnuo“ veiklas, respublikinio sveikos gyvensenos projekto „Sveikatiada“ veiklas.

2018 m. įstaiga yra pripažinta sveikatą stiprinančia mokykla ir vykdo programą „Sveikatuoliai“.

2019 m. įstaiga pripažinta aktyvia mokykla.

Saviraiškos poreikis. Meninė veikla padeda vaikui ugdyti kūrybinius gabumus, pajusti grožį, išreikšti save garsu, žodžiu, judesiu. Įstaigoje didelis dėmesys yra skiriamas vaikų saviraiškai, kaip universaliai pasaulio pažinimo ir vaiko visuminio ugdymo priemonei. Ypatinga ugdomoji reikšmė tenka vaikų muzikiniam folklorui.

Pažinimo poreikis. Vaikai – aktyvūs veiklos planavimo dalyviai. Jie smalsūs, domisi aplinka, šiuolaikinėmis technologijomis, mokosi mąstyti ir spręsti problemas. Įstaigoje įgyvendinamas respublikinis prevencinis projektas „Žaidimai moko“, padedantis vaikams ugdyti suvokimo, atpažinimo, skyrimo bei įsiminimo gebėjimus.

Įstaigos lauko ir vidaus aplinka kuriama atsižvelgiant į pažinimo motyvacijos stiprinimą, stengiantis edukacines erdves praturtinti šiuolaikinėmis informacinėmis technologijomis: lauko klasė – laboratorija, interaktyvi lenta, interaktyvių grindų projektorius, šviesos stalas, laminavimo aparatas.

Tai priemonės, žadinančios vaikų smalsumą, padedančios stebėti, tyrinėti, analizuoti, daryti išvadas. Vidaus edukacinės erdvės keičiamos ir papildomos pagal galimybes.

Mokytojai ir kiti, švietimo pagalbą teikiantys specialistai. (Kvalifikuoti, motyvuoti, bendraujantys, bendradarbiaujantys). Įstaigoje dirbantys mokytojai ir kiti, švietimo pagalbą teikiantys specialistai, stengiasi pažinti kiekvieną vaiką, parinkti ir taikyti tinkamas ugdymo gaires, geba profesionaliai organizuoti ugdymo (-si) procesą, sukurti emociškai saugią aplinką, tinkamai vertinti vaiko pasiekimus bei daromą pažangą. Domisi naujovėmis, nuolat tobulina savo kvalifikaciją, dalinasi savo gerąja praktinio darbo patirtimi.

Įstaigoje veikia Vaiko gerovės komisija, kuri atlieka pirminį vaiko specialiųjų poreikių vertinimą, bendradarbiauja su specialistų komanda, tėvais, aptaria ir sudaro individualius pagalbos vaikui planus, programas, teikia konsultacijas, rekomendacijas ugdytinių tėvams, mokytojams. Meninio ugdymo mokytojas padeda vaikams plėtoti meninius gebėjimus, patirti kūrybos džiaugsmą.

Grupių mokytojai ir švietimo pagalbą teikiantys specialistai glaudžiai bendradarbiauja tarpusavyje: kartu rengia ugdomosios veiklos planus, integruoja veiklas, rengia projektus, akcijas, parodas, šventes.

Įstaigos savitumas. Lopšelis-darželis „Raudonkepuraitė“ – bendro tipo ikimokyklinė įstaiga, kurianti bei gebanti puoselėti savitas tradicijas, ugdymo procese naudojanti modernias technologijas, diegianti interaktyvų ugdymą, ugdomi laisvą, kūrybingą, naujovių siekiančią asmenybę. Pagrindinis dėmesys įstaigoje teikiamas vaiko ir mokytojo bendravimui ir bendradarbiavimui, vaiko socialinių-emocinių įgūdžių ugdymui, sveikatos stiprinimui, fizinio aktyvumo bei savarankiškumo skatinimui.

Įstaiga įsikūrusi šalia gražios Babrungo upės, todėl vaikams sudaryta galimybė ugdytis natūralioje aplinkoje (stebėti gamtoje vykstančius reiškinius, prisidėti sprendžiant ekologines problemas).

Įstaigos simbolika: logotipas, vėliava, darželio daina.

Įstaiga savo veiklą grindžia Lietuvos Respublikos Konstitucija, Lietuvos Respublikos Švietimo įstatymu, Vaiko teisių konvencija, Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimais, Lietuvos Respublikos Švietimo ir mokslo ministerijos bei steigėjo norminiais teisės aktais, įstaigos nuostatais bei įstaigos metine veiklos programa.

Bendradarbiavimas su šeima. Glaudus ir kryptingas įstaigos darbuotojų ir ugdytinių tėvų (globėjų) bendradarbiavimas – vienas svarbiausių sėkmingos ikimokyklinio ugdymo įstaigos veiklos garantų.

Įstaigoje taikomas informavimo bei bendradarbiavimo su šeima modelis, naudojant elektroninę informacinę sistemą „Mūsų darželis“.

Įstaigoje užtikrinamas vienas svarbiausių tėvų poreikių – ugdymo tęstinumas, nes lopšelyje-darželyje ugdomi ankstyvojo, ikimokyklinio ir priešmokyklinio amžiaus vaikai.

Socialiniai partneriai.

Įstaigoje, ugdymo kokybei užtikrinti, nuolat atnaujinamas socialinių partnerių tinklas. Įstaiga bendradarbiauja su visomis Plungės rajono savivaldybės ikimokyklinėmis įstaigomis, mokyklomis, Plungės rajono visuomenės sveikatos priežiūros biuru, Plungės miesto vaikų biblioteka, Plungės kultūros centru, Plungės sporto ir rekreacijos centru, Plungės paslaugų ir švietimo pagalbos centru, Plungės socialinių paslaugų centru bei Telšių apskrities vaiko teisių apsaugos skyriumi Plungės rajone. Su šiomis įstaigomis ir institucijomis vystomi kultūriniai – socialiniai ryšiai, vykdomi edukaciniai projektai, rengiamos šventės, varžybos, akcijos bei kitos iniciatyvos.

Įstaiga atvira ugdytinių tėvams, kolegoms, kurie visada laukiami grupėse, kasdienėje vaikų veikloje, šventėse, sportinėse varžybose, konkursuose bei išvykose.

IKIMOKYKLINIO UGDYMO PRINCIPAI

Lopšelyje-darželyje vaikų ugdymas grindžiamas vadovaujantis ikimokyklinio ugdymo nacionalinėje „Vėrinėlis“ programoje numatytais principais:

- **Tautiškumo ir pilietiškumo skatinimo principu.** Ugdomas tautos kultūros tradicijų saugotojas;

- **Humaniškumo principu.** Ugdomas būti savarankišku, garbingu, pripažįstama teisė būti skirtingam, vaikas geriamas kaip asmenybė;

- **Demokratiškumo principu.** Ugdomas kritiškai mąstantis, iniciatyvus, mokantis bendrauti žmogus;

- **Integracijos principu.** Garantuojamas vaiko asmenybės skleidimosi integralumas bei vaiko ugdymo šeimoje ir lopšelyje-darželyje darna;

Atsižvelgiant į įstaigos veiklos specifiškumą šiuos principus papildome:

- **Individualumo principu.** Padėsime vaikui jaustis visaverte asmenybe, atsižvelgdami į kiekvieno vaiko individualius poreikius;

- **Lankstumo principu.** Sieksime darnaus perėjimo nuo ugdymosi šeimoje prie ankstyvojo, ikimokyklinio priešmokyklinio ugdymo;

●**Prieinamumo principu.** Ugdymo turinys, mokomoji medžiaga derinsime prie vaiko galių, jo gebėjimų;

●**Įvairovės principu.** Sudarysime sąlygas plėtoti vaiko esminiams gebėjimams;

●**Sveikatingumo principu.** Vaikų ugdymas, laiduojantis fiziškai ir psichologiškai saugią aplinką. Vadovaujantis šiuo principu, vaikas ugdomi nuostatą savarankiškai laikytis asmens higienos, aktyvios veiklos, poilsio ir maitinimosi ritmo. Įgydami sveikos gyvensenos įgūdžių, pratinasi saugoti savo ir kitų fizinę bei psichinę sveikatą, švarinti aplinką, saugiai jaustis ir tinkamai elgtis artimiausioje aplinkoje.

●**Socialinio ir emocinio kryptingumo principas.** Siekiama išsaugoti savitą vaikų pasaulėjautą ir mąstymą. Vaikas gerbiamas kaip asmenybė, sudaromos sąlygos įvairių vaiko galių plėtojimuisi, harmoningam kryptingam asmenybės vystymuisi socialinėje – kultūrinėje aplinkoje, puoselėjama vaiko kultūra.

●**Tęstinumo principas.** Įgyvendindamas ugdymo turinį, mokytojas atsižvelgia į vaiko gebėjimus, įgytus šeimoje, ankstyvojo bei ikimokyklinio amžiaus grupėse. Ugdymo turinys suderintas su priešmokyklinio ugdymo turiniu, siekiant, kad vaikas darniai ir kryptingai pereitų nuo ugdymo (si) šeimoje prie ugdymo (si) pagal ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo programas. Tęsimas šeimoje pradėtas pozityvus vaiko ugdymas, derinami šeimos ir įstaigos interesai, lūkesčiai dėl vaiko pasiekimų.

●**Atsinaujinimo principu.** Tobulinsime programą, atsižvelgiant į vaikų poreikius, tėvų lūkesčius, švietimo naujoves.

IKIMOKYKLINIO UGDYMO TIKSLAS IR UŽDAVINIAI

Pedagoginis procesas pradedamas tikslo kėlimu, o veikla, kuria artėjama prie tikslo, yra siekimas. Siekiamybė motyvuoja bei organizuoja veiklą, todėl svarbu, kad būtų įgyvendinamas pagrindinis vaikų ugdymo lopšelyje-darželyje tikslas.

Atsižvelgiant į pažangiausias mokslo ir visuomenės raidos tendencijas, kurti sąlygas, padedančias vaikui tenkinti prigimtinius, kultūros, taip pat etninės, socialinius, pažintinius poreikius.

Siekdami įgyvendinti šį tikslą, atsižvelgdami į savo įstaigos savitumą, keliame sau artimesnius tikslus, reikalingus programos įgyvendinimui:

●**Vaiko esminių gebėjimų plėtojimas**

- Pedagogų profesionalumas
- Saugaus darželio kūrimas
- Vaiko patirtį skatinančios aplinkos kūrimas

UŽDAVINIAI:

- Saugoti ir stiprinti vaiko fizinę ir psichinę sveikatą, tenkinant jo saugumo, emocinius, fizinius, socialinius poreikius.
- Sudaryti sąlygas pagrindinei vaikų veiklai – žaidimui.
- Sudaryti sąlygas nepalankioje aplinkoje augančių vaikų patirties sklaidai, suteikti galimybę nemokamai lankytis kultūriniuose renginiuose.
- Skatinti šeimos dalyvavimą vaiko ugdymo procese.
- Tenkinti vaiko asmeninės raiškos poreikį.
- Žadinti vaiko poreikį pažinti aplinkinį pasaulį, pratinti jame atitinkamai elgtis bei vertinti visa, kas jį supa.
- Saugoti bei perimti tautos, gimtojo krašto kultūrinį paveldą.
- Sieti etninį ugdymą su vaiko gyvenimu įstaigoje, sudaryti sąlygas etninei vaikų saviraiškai.

UGDYMO TURINYS, METODAI IR PRIEMONĖS

Lopšelio-darželio „Raudonkepuraitė“ programos ugdymo turinys orientuotas į esminius vaiko gebėjimus, įgūdžius, vertybines nuostatas kasdienės veiklos metu, atsižvelgiant į vaiko amžiaus tarpsnio ypatumus, vaiko poreikius, galimybes.

Tikslingai taikomi ugdymo(si) metodai pažadina vaiko smalsumą ir pažinimo džiaugsmą, suteikia laisvę mintims ir veiksams, provokuoja vaikų individualius atsakymus, moko gerbti draugų idėjas, skatina savarankišką požiūrį. Ugdymo(si) metodai diegiami per žaidimą, žaismingas ir patrauklias situacijas, vaiko tyrinėjimus, atradimus, asmeninę patirtį, pasidalinimą savo mintimis, įspūdžiais, jausmais, potyriais. Metodai atspindi veiklos būdus, stimuliuoja vaikų aktyvią veiklą, apjungia mokytojų ir vaikų pastangas siekti bendro tikslo, yra nukreipti į visuminį vaiko ugdymą. Pasirinkti ugdymo(si) metodai atitinka vaikų amžių, galimybes, galias, individualius ir specialiuosius ugdymo(si) poreikius. Ugdymo(si) metodus mokytojas renkasi laisvai, lanksčiai, kūrybiškai juos

taiko, siekdamas įgyvendinti ugdymo(si) tikslus ir uždavinius, padėti skleisti kiekvieno vaiko individualumui.

Metodai ir priemonės:

Žaidybinis metodas - skatina vaikų teigiamas emocijas, padeda formuoti socialiniams įgūdžiams, sutelkti dėmesį į ugdomąją veiklą.

Vaizdinis metodas – nukreiptas į vaizdinių formavimą apie vaikus supančio pasaulio objektus ir reiškinius.

Praktinis metodas – padedantis vaikams per veiklą pažinti ir suprasti juos supančią aplinką.

Žodinis metodas (pasakojimas, pokalbis) - suteikia galimybę perduoti informaciją.

Kūrybinis metodas – sudaro sąlygas vaikams reikšti ir įgyvendinti savo idėjas.

Netradiciniai ugdymo (si) metodai – suteikia laisvę vaikų mintims, veiksams, provokuoja individualius vaikų atsakymus, moko gerbti draugų idėjas, skatina savarankišką požiūrį.

Projektinis metodas – ugdymo turinio ir metodų kaitą, jo turinį orientuojant į vaiko gyvenimui ir ugdymui (si) reikalingų gebėjimų plėtojimą.

Įstaigoje naudojamos **vaizdinės ugdymo (si) priemonės**, formuojančios tautiškumą bei pilietiškumą (tautiniai rūbai, tautinė simbolika, žemėlapiai, reprodukciniai rinkiniai), priemonės pažintinei veiklai (žaislai, žmonių buities, profesijų atributai, saugaus eismo priemonės, įrankių rinkiniai, gyvūnų, paukščių figūrėlės ir kt.), kalbos ugdymui (knygos, enciklopedijos, žurnalai, plakatai, paveikslai, pasakų įrašai ir kt.), fizinio aktyvumo ir sveikatos saugojimo ugdymui (lankai, virvutės, kamuoliai, mankštos kamuoliai, pusiausvyros priemonės, estafečių, kliūčių ruožo priemonės, baseinai, stalo žaidimai, žmogaus kūno maketas ir kt.), žaidimų ir kūrybos priemonės bei medžiagos – žaidimai ir žaislai socialinių įgūdžių raidai (siužetiniai, konstrukciniai, techniniai ir kt. žaislai), priemonės meniniams gebėjimams ugdyti (tapymui, lipdymui, štapavimui, piešimui, muzikavimui, vaidybai ir kt.), šiuolaikinės informacinių technologijų priemonės (kompiuteriniai mokomieji-lavinamieji žaidimai, interaktyvi lenta, išmaniosios interaktyvios grindys, šviesos stalas, edukacinės bitutės-robotas ir kt.). Visos ugdomosios priemonės išdėstytos taip, kad vaikams būtų prieinamos, skatintų norą žaisti, veikti, ieškoti, tyrinėti ir pažinti.

Metodai yra papildomi, atnaujinami, atsižvelgiant į vaikų poreikius, mokytojų sumanymus, gerąją patirtį.

UGDYMO PASIEKIMAI IR JŲ VERTINIMAS

Vaiko pasiekimų vertinimas leidžia pamatyti ir įvertinti pedagoginio darbo su vaikais būdus, pasiekimus ir klaidas, atskleisti vaikų pastangas, parodyti, ką vaikas pajėgus padaryti, pasiūlyti veiklą konkrečiam vaikui ar vaikų grupei, garantuoti ugdymo nuoseklumą, visapusiškumą. Ikimokyklinio amžiaus vaiko pažangos ir pasiekimų vertinimas atliekamas vadovaujantis “Ikimokyklinio amžiaus vaikų pasiekimo aprašu” bei patvirtinta lopšelio-darželio “Raudonkepuraitė” individualios vaiko ugdymosi pažangos analizės forma.

Vertinimas atliekamas garantuojant gerą vaiko savijautą, paskatinant įdomiai ir prasmingai veiklai.

Vaikų ugdymo (si) pasiekimų vertinimas yra visuminis – vertinami atskirų ugdymo sričių pasiekimai (kalba, aplinkos pažinimas, meninis ugdymas, sveikatos saugojimas).

Vertinimo metodai:

- Vaiko stebėjimas
- Vaiko kalbos analizė
- Pokalbis su vaiku
- Pokalbis su vaiko tėvais
- Vaiko veiklos ir kūrybos analizė
- Vaiko elgesio faktų analizė
- Atskirų situacijų aprašymas ir jų analizė

Vaikui pradėjus lankyti grupę, vertinamas jo adaptacijos procesas, kaupiamas vaiko pasiekimų aplankas, siekiant įvertinti jo ugdymo(si) pasiekimus ir daromą pažangą, išsiaiškinti turimą patirtį, savijautą, poreikius, interesus, bendravimo, veiklos ypatumus. Vertinant vaiką, akcentuojama tai, ką vaikas geba, gali ir žino. Taip mokytojai numato ugdymo(si) ypatumus, sudaro sąlygas vaiko asmenybės sklaidai, ieškomi ir randami priimtinausi ugdymo būdai, metodai. Vaiko pasiekimų vertinimas – nuolatinis procesas, jis vyksta visus mokslo metus. Vertinimo rezultatai aptariami 2 kartus metuose (rudenį ir pavasarį).

Vaikų pasiekimai (gebėjimai, žinios, supratimas) fiksuojami nuolat ir kaupiami vaikų pasiekimų aplankuose. Ugdymo pasiekimų vertinimo rezultatų analizė naudojama veiklos planavimui bei ugdymo proceso tęstinumo gairėms numatyti.

Vaiko pasiekimus ir pažangą vertina ne tik pedagogai, bet ir patys vaikai, tėvai (globėjai). Vaikas skatinamas dalyvauti savo gebėjimų ir pasiekimų vertinime. Tai ugdo jo atsakomybės jausmą, pasitikėjimą savo jėgomis, didina savivertę, padeda suvokti savo galimybes, didina ugdymosi motyvaciją.

Specialiųjų poreikių turinčių vaikų pažangos vertinimui taikomas tarpinis vertinimas. Ikimokyklinio ugdymo mokytojas, atlikęs vaiko vertinimą pagal vaikų pasiekimų aprašą ir pastebėjus ženklus, įspėjančius apie poreikį pritaikyti ugdymo procesą, informuoja tėvus (globėjus) apie būtinumą atidžiau stebėti vaiko veiklas, bendravimą bei ieško metodų, kurie padėtų vaikui išsiugdyti jo galimybes atitinkančius gebėjimus. Mokytojai, esant būtinybei, kreipiasi į įstaigos Vaiko gerovės komisiją dėl išsamaus vaiko ugdymosi poreikių įvertinimo. Tokiu atveju, vaikui švietimo pagalba teikiama pagal Lietuvos Respublikos Švietimo ir mokslo Ministro įsakymą „Dėl mokinio specialiųjų ugdymosi poreikių (išskyrus atsirandančius dėl išskirtinių gabumų) pedagoginiu, psichologiniu, medicininiu ir socialiniu pedagoginiu aspektais įvertinimo ir specialiojo ugdymosi skyrimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ (2011m. rugsėjo 30 d. Nr. V – 1775, Vilnius).

Nuo 2020 m. pasiekimų vertinimas atliekamas el. dienyne „Mūsų darželis“.

Vaikų pasiekimų sričių tęstinumą garantuoja Priešmokyklinio ugdymo ir ugdymosi programa, kurioje numatomas vaiko ugdymas pagal kompetencijas.

ANKSTYVJOJO AMŽIAUS VAIKŲ (1-3 m.) UGDYMO TURINYS

SOCIALINIAI GEBĖJIMAI BENDRAUTI IR BENDRADARBIAUTI, SUVOKIANT SAVE IR KITUS, SAVO VIETĄ BENDRUOMENĖJE.

Uždaviniai:

- geriau pažinti save ir kitus žmones;
- suprasti socialinius bei kultūros reiškinius;
- tobulinti bendravimo ir bendradarbiavimo įgūdžius;
- gebėti spręsti kasdienines problemas bei įveikti sunkumus.

SIEKIAMYBĖS	VEIKSENOS	PASTABOS
Žaisti su suaugusiais ir vaikais Domėtis aplinka ir pastebėti ne tik savo, bet ir kitų poreikius. Išmokti laukti savo eilės. Siekti bendravimo su suaugusiais ir vaikais. Gebėti suprasti savo šeimą, reikšti prierašumą tėvams, įtvirtinti savąjį „aš“. Suvokti save; suprasti, kad žmonės skiriasi savo išore. Suvokti supančią aplinką.	Žaidžia su kitu vaiku, bet savo žaidimą. Dalyvauja žaidime; stumia mašiną, ridena kamuolį. Žaidžia manipuliavimo žaidimus su kitu žmogumi (traukia virvelę, suka rankeną). Žaidžia su 2-3 m. bendraamžiais. Aktyviai tyrinėja savo aplinką. Apsikabina ir nešioja lėlę ar kitą minkštą žaislą. Atitraukia ranką nuo draudžiamo daikto. Supranta, kad ką nors veikiant būtina laikytis ir laukti eilės. Pasidalina paprašytu daiktu ar daiktais su kitais. Geba atsiskirti nuo tėvų ir pasitiki pedagogais. Stengiasi suprasti kitų vaikų norus, dalijasi žaislais, mėgdžioja, užjaučia, padeda. Pasisveikina su bendraamžiais ir suaugusiais, kai jam primenama. Kartoja veiksmus, kurie sukelia juoką, atkreipia dėmesį. Paduoda suaugusiam knygutę paskaityti ir pavartyti kartu. Pažįsta savo artimuosius, juos pavadina, jaučiasi mylimas. Pasako savo vardą, rodo į save pirštu. Kalboje vartoja žodžius: „aš“, „tu“, „mano“, „man“. Rodo prierašumą artimiesiems. Tyrinėja savo išvaizdą veidrodyje. Apibūdina, kuo žmonės skiriasi ir kuo yra panašūs. Atpažįsta, parodo ar pavadina savo kūno dalis. Jaučia skirtumą tarp mergaičių ir berniukų. Rodo simpatiją.	

Suvokti gamtą. Igyti savitarnos ir savitvarkos įgūdžių.	Orientuojasi savo grupės, darželio aplinkoje, ją stebi, domisi. Atpažįsta savo grupės draugus, žaislus. Žino kai kurių daiktų paskirtį. Skiria savo ir bendrus daiktus, žaislus, juos tvarko. Tyrinėja juos supančią aplinką, eksperimentuoja. Skiria atskirus gamtos reiškinius. Pažįsta ir pavadina kai kuriuos gyvūnus, daiktus, jų atvaizdus. Stebi augalus, medžius, krūmus, vandenį bei dalyvauja juos prižiūrint. Tvarko grupės aikštelę, pastebi pasikeitimus savo aplinkoje. Piešia, spalvina medžio, krūmo, gėlės trafaretus, paukštelio trafaretus, lipdo. Tvarkosi savo išorę, naudoja nosinaitę, servetėlę, šukas. Pats stengiasi nusirengti, tvarko savo drabužius, aunasi batukus. Taisyklingai laiko šaukštą, savarankiškai valgo, žino savo vietą prie stalo, geria iš puoduko.	
---	--	--

**MENININIAI GEBĖJIMAI – GALIMYBĖ MENINĖS RAIŠKOS PRIEMONĖMIS LAISVAI,
SAVITAI REIKŠTI SAVO JAUSMUS IR IŠGYVENIMUS.**

Uždaviniai:

- skatinti, tyrinėti, eksperimentuoti įvairiomis medžiagomis, priemonėmis, technikomis;
- lavinti muzikinius gebėjimus;
- muziką išreikšti judesiais, mimika.

SIEKIAMYBĖS	VEIKSENOS	PASTABOS
Eksperimentuoti popieriaus lape su didelių matmenų medžiagomis, dėti įvairius ornamentus. Tapyti pieštuku, guašu ar akvarele ant popieriaus. Naudoti spalvą įvairioje aplinkoje: tapant, aplikuojant, štampuojant. Štampuoti įvairių formų stampais. Eksperimentuoti su plastilinu, modelinu, smėliu, sniegu. Plėšyti, klijuoti įvairaus storio popierių. Bandyti kirpti žirkklėmis. Pajusti linksmą, gerą nuotaiką klausantis	Piešia tiesias, vingiuotas linijas. Mokosi laikyti teptuką, naudoti dažus. Vartoja įvairią spalvą. Pamirko teptuką ir tapo įvairius piešinius. Geba teptuką nubraukti į indelio kraštą. Ritmiškai prisiliečia prie popieriaus lapo. Tapo liedami spalvas ant šlapio popieriaus lapo, mokosi išgauti naujų spalvų. Atranda naujus veiksmus, pvz. : tapyti ant lango, veidrodžio, plėvelės, ledo, sniego ir kt. Štampuoja kamšteliais, trintukais, ritėmis nuo siūlų, bulvėmis, morkomis. Atgnybia plastiliną, suka tarp delnų. Lipdo įvairias formas. Daro įspaudus ant lipdinio. Plėšo skirtingo šiurkštumo, storumo popierių ir klijuoja ant popieriaus lapo. Mokosi naudotis žirkklėmis, kerpa siauras juosteles. Emocingai reaguoja girdėdamas darnų garsų, intonacijų, žodžių sąskambį, žiūrėdamas į savo ir kitų	

pedagogo dainavimo, gebėti įsiklausyti į instrumento garsą. Klausytis linksmų ir ramių lietuvių liaudies dainų. Dainuoti kartu su pedagogu. Išgirsti natūralų gamtos garsų pasaulį, bandyti juos tyrinėti. Skirti muzikinių instrumentų (žaislų) skambėjimo tembrą. Dainuoti balso lavinimo pratimus. Tyrinėti aplinkos daiktų ritmo išgavimo galimybes, mokytis atrasti savo kūno dalių „ritminius instrumentus“. Pritaikyti judesius ramaus, budraus pobūdžio muzikai.	piešinėlius, spalvingas knygelėlių iliustracijas, žaislus, puošnią aprangą. Vaikas reiškia emocijas bandydamas niūniuoti. Mėgdžioja herojų tariamus garsus. Klausosi upelio čiurlenimo, vandens teškėjimo, vėjo ūžesio ir kt. Vaikai groja pasirinktais instrumentais. Dainuoja tęsdami pavienius garsus. Imituoja lėlytės migdymą dainuodami pavienius garsus. Intuityviai mėgdžioja tai, kas jam patinka. Stuksena kaladėlėmis, šaukštais, mediniu plaktuku, stuksena žaislu. Skambant muzikai ploja rankytėmis, trepsi kojytėmis. Skambant įvairaus ritmo muzikai improvizuoja, sukasi ratu, imituoja miegą, tylą, stoja, tupia ir kt., išreiškdami savo emocijas.	
--	--	--

SVEIKATOS SAUGOJIMO GEBĖJIMAI – JUDĖJIMAS KAIP PRIGIMTINIS POREIKIS IR NATŪRALI SAVIRAIŠKA

Uždaviniai:

- skatinti normalų vaiko augimą ir vystymąsi;
- ugdyti vikrumą, stiprumą, valią, ištvermę, drąsą, pasitikėjimą savimi;
- padėti perimti sveikatą stiprinančias nuostatas:
- laikytis higienos, sveikai maitintis, daug ir saugiai judėti ir žaisti lauke.

SIEKIAMYBĖS	VEIKSENOS	PASTABOS
Gebėti ridenti kamuolį. Gebėti užlipti ant suaugusiojo kėdės, apsisukti ir atsisėsti, gebėti atsisėsti ant mažos kėdutės. Gebėti savarankiškai vaikščioti, pasiimti daiktų, atsitūpti ir vėl atsistoti. Gebėti stumti ir traukti žaislus vaikščiojant.	Mėgdžioja suaugusiojo parodytą veiksmą, žaidžia. Deda rankas ant kėdės, užlipa, atsisėda, dalyvauja žaidimuose, mėgdžioja suaugusiojo veiksmą. Noriai ir džiaugsmingai juda: eina, bėga, šliaužia, ropoja, lipa, šokinėja koordinuotai, išlaikydamas pusiausvyrą, spontaniškai ir tiksliai atlieka veiksmus, kuriems būtina akių – rankos koordinacija. Eina link žaislo, dalyvauja žaidimuose, kartoja veiksmus, pasirenka mėgstamų žaislų. Kartoja suaugusiojo veiksmus, traukia žaislą už virvelės ar rankenėlės, dalyvauja žaidimuose.	

Gebėti suptis kėdėje ar ant arkliuko. Žinoti savo vardą, metus. Gebėti laikytis higienos taisyklių, mitybos ir kultūros įpročių. Žinoti kaip būti atsargiam, kaip išvengti pavojų, Judėti pagal ritmą, išreikšti save judesiu	Sėdasi ant arkliuko ir supasi, jaučia pusiausvyrą supantis. Vadina save vardu, pasako savo vardą kitam, parodo pirštukais savo metus arba pasako žodžiu. Plauna rankas ir prausia veidą muilu, netaško vandens. Šluosto rankas ir veidą rankšluosčiu. Rankšluostį pakabina prie savo ženkliuko. Pasiprašo į tualetą. Nusišluosto nosį servetėle ir ją išmeta į šiukšlių dėžę. Šaukštą laiko dešinėje rankoje, valgo iš savo lėkštės. Gera sukramto maistą. Keliasi nuo stalo tik baigęs valgyti. Tyliai pastumia kėdutę prie stalo. Naudojasi servetėle. Sveikinas su pažįstamais žmonėmis. Pagalbos kreipiasi į suaugusį žmogų. Šoka pagal muziką. Kartu su draugais žygiuoja, ploja. Susikibę rankomis šoka rodydami, kaip juda kojos. Linguoja visu kūnu. Linksi galva, mėgdžioja paukščių, gyvūnų judesius.	
--	--	--

Eiti, bėgti, gebėti išlaikyti pusiausvyrą. Ridenti, mesti, gaudyti kamuolį, mesti draugui. Derinti rankų ir kojų judesius. Žaisti, judėti kartu su kitais vaikais, suvokti bendravimą kartu.	Eina pasistiebęs, bėga į priekį. Eina aukštai keldamas kelius, šokinėja vietoje ant abiejų kojų. Eina pristatomu žingsniu, lipa aukštyn – žemyn laipteliu, keisdamas kojas, Ėjimą kaitalioja su bėgimu. Sustoja pagal signalą, keičia kryptį. Įveikia įvairias kliūtis. Žaidžia įvairius žaidimus. Ridena viena arba dviem rankomis iš įvairių padėčių (tupėdamas, sėdėdamas). Meta kamuolį vienas kitam. Spiria kamuolį pasirinkta kryptimi bei gaudo mestą kamuolį. Meta kamuolį per galvą. Lipa laiptais aukštyn, žemyn pristatomu žingsniu. Užlipa ant suolelio, dėžės. Laipioja gimnastikos sienele. Šliaužia grindimis. Kiša koją į batą, o ranką į rankovę. Ropoja keturpėsčias. Pralenda pro lanką, pasuolę, virvę, kėdutę. Nušoka nuo laiptelio, peršoka liniją. Šoka ant abiejų kojų. Šoka ant vienos kojos. Eina susikibę rankomis. Derina savo judesius su draugais. Žaidžia drauge su kitais vaikais, kartoja jų judesius, mimikas.	
---	--	--

KOMUNIKAVIMO GEBĖJIMAI – BENDRAVIMAS SU BENDRAAMŽIAIS IR SUAUGUSIAIS

Uždaviniai:

- siekti taisyklingo garsų tarimo, žodyno plėtros;
- ugdyti gebėjimą reikšti mintis, jausmus, nuotaikas;
- sudaryti sąlygas klausytis įvairių aplinkos garsų, grožinės literatūros kūrinių;
- ugdyti pomėgį knygai.

SIEKIAMYBĖS	VEIKSENOS	PASTABOS
-------------	-----------	----------

Tarti atskirus garsia žodžius su daikto ar veiksmo pavadinimu. Paprašius parodyti paveikslėlį, pavadinti pavaizduotus daiktus. Kalbėti kelių žodžių sakiniais. Suprasti raiškia suaugusiojo kalbą įvairiomis intonacijomis.	Mėgdžioja garsus, balso intonacija; kartoja garsų junginius. Taria savo žodį daiktui ar veiksmui įvardinti. Varto knygeles, parodo paprašytus paveikslėlius. Rodo daiktus ir juos pavadina. Pasako savo vardą, atliktus veiksmus įvardija žodžiais. Moka paprašyti norimo daikto. Nurodo daiktą, pasako jo pavadinimą ir įvardija veiksmus. Į klausimą atsako žodžiu, trumpu sakiniu. Supranta ir veikia pagal žodinius nurodymus. Reiškia liūdesį, baimę, pyktį, džiaugsmą skirtingu intensyvumu, atpažįsta kito asmens emocijų išraiškas. Geba išreikšti, kada yra alkanas, šlapias, sušalęs.	

Pavadinti artimiausioje aplinkoje esančius daiktus: žaislus, namų apyvokos reikmenis, augalus, naminius paukščius, gyvulius, žmones. Pavadinti jų kūno dalis.	Vardija aplinkoje esančius daiktus, žaislus. Žino keletą apibendrinančių žodžių (indai, žaislai). Pažįsta ir pavadina žmonių, gyvūnų, paukščių kūno dalis.	
Pavadinti daiktus, įvardinti su jais atliekamus veiksmus.	Žaidžia, pasako žaislų pavadinimą, geba įvardinti, ką veikia. Varto knygeles, žiūrinėja paveikslėlius ir atpažįsta vaizduojamų veiksmų pavadinimus.	
Suprasti daiktų savybių pavadinimus: spalva, dydis, forma. Suprasti ir įvardinti daiktų padėtį erdvėje bei kiekį.	Žaidžia su daiktais ir susipažįsta su jų savybėmis. Susidomi, kai parodomas kitokios formos, dydžio, spalvos daiktas. Žiūrinėja paveikslus, parodo daiktus, pavadina jų spalvas, dydį, formą. Žaisdamas stengiasi rasti reikiamos formos, dydžio, spalvos daiktą.	
Suprasti nesudėtingo siužeto, pasakos turinį, atsakyti į klausimus.	Atlieka veiksmus su daiktais, suvokia pasakius, pvz. „puodukas ant stalo“. Žaidžia su žaislais, daiktais, suvokia žodžius reiškiančius erdvinius santykius „čia“, „ten“. Supranta, ką reiškia vienas, dar vienas, du, daug. Klausosi skaitomų trumpų pasakų, siužetų iliustruojamų žaislais. Seka pasakojimo turinį, veiksmų eigą, pastebi veikėjų veiksmus. Domisi skaitoma pasaka.	

Kalbant vartoti daiktavardžius, būdvardžius, veiksmažodžius. Kalbėti su aplinkiniais, bendrauti, išklausti, padėti.	Vartydami knygeles pasako žmonių, daiktų, gyvulių, paukščių pavadinimus. Žaisdami, atlikdami buitės veiksmus vartoja veiksmažodžius (plauti indus, valyti dulkes ir kt.). Pasako, ką daro, ką darys toliau. Žaisdamas vartoja būdvardžius (meškutis <u>liūdnas</u>). Vartydamas knygeles parodo ir įvardija matytus vaizdus žodžiais (<u>didelis, mažas, blogas, geras</u>). Pasakoja apie žaislus, paveikslėlius, girdėtus grožinės literatūros kūrinius. Pradedą išklausti šalia esančius draugus. Klausosi pokalbių, pasakojimų. Bendrauja su vaikais, suaugusiais, supranta, kad reikia elgtis mandagiai, kalba vartodamas žodžius: „ačiū“, „prašau“.	
Žaisti šeimos žaidimus.	Žaidžia, imituoja šeimos narius, numato personažus, apsivelka atitinkamais rūbais, kalbasi, bendrauja, imituoja, mėgdžioja judesius.	
Domėtis knygelėmis.	Žiūrinėja knygeles teiraudamasis apie matomus vaizdus.	
Suprasti ir įvardinti kitų jausmus.	Varto knygeles, kur pavaizduoti liūdni, linksmi vaikai, pasako, ką jie galėtų jausti. Žaisdamas su draugais atkreipia dėmesį į kitų jausmus, paaiškina poelgius, ima rūpintis jais.	

**PAŽINIMO GEBĖJIMAI – PAŽINIMO POREIKIO TENKINIMAS;
INTELEKTO, EMOCIJŲ, VALIOS IR KŪRYBINIŲ GALIŲ LAVINIMAS.**

Uždaviniai:

- padėti vaikui pažinti pasaulį, jį stebint, tyrinėjant;
- palaikyti ir skatinti natūralų domėjimąsi savimi ir aplinkiniu pasauliu.

SIEKIAMYBĖS	VEIKSENOS	PASTABOS
Tyrinėti save Suprasti aplinkoje esantį daiktą, atitinkantį daiktą paveikslėlyje. Parodyti įvardintą paveikslėlį. Užmauti 4 žiedus ant stovelio, pastatyti bokštą iš 3 kaladėlių. Braižyti kreidele, pieštuku. Žinoti savo ir kitų vardus, savo daiktus, žaislus.	Vaikas tyrinėja save veidrodyje. Apžiūrinėdamas nuotraukas, rodo save savo šeimos narius. Stebi ir atpažįsta artimiausius veidus, daiktus, juos pavadina, pasako vardus, pavadinimus. Vaikas rodo surastus paveikslėlius žurnale, knygelėse. Rodo surastų daiktų porą. Vaikas parodo įvardintą daiktą iš kelių kitų, nupieštų paveikslėlyje. Parodo įvardytą paveikslėlį knygelėje. Mauna žiedus ant stovelio. Stato bokštą, dėdamas vieną kaladėlę ant kitos. Vaikas bando nubrėžti brūkšnį, mėgdžioja judesius. Parodo į save ir pasako savo vardą, draugų vardus, atsiliepia pašauktas vardu. Tyrinėja savo drabužius ir pavadina, pats atsirenka savo daiktus.	

Pastebėti skirtumus tarp mergaitės ir berniuko	Žiūri paveikslėlius, rodo mergaitę, berniuką, pastebi skirtumus aprangoje, šukuosenoje, rengia lėles atitinkamais rūbais.	
Pažinti savo šeimą, draugus, suprasti kitus, žinoti kaip elgtis	Žiūri nuotraukas iš šeimos gyvenimo, komentuoja kas tai, ką veikia tuo metu, kokia nuotaika. Parodo ir įvardija savo šeimos narius. Žaidžia vaidybinius žaidimus.	
Suprasti kitus, žinoti kaip elgtis, sveikintis su pažįstamais žmonėmis	Žaisdamas vadina draugus vardais, žaidžia šalia kito draugo, kartu tyrinėja daiktus. Žiūri knygeles, kur pavaizduoti besišypsantys, verkiantys žmonės, aptaria jų nuotaikas, žaisdamas užmezga draugystę, reiškia pasitenkinimą, šypsosi, glosto, guodžia.	
Pažinti kai kuriuos medžius, gėles, pastebėti skirtumus	Apžiūri darželio teritorijoje augančius medžius, apkabina kamieną. Renka lapus ir žaidžia su jais, įvardina spalvas; apžiūri darželio gėlyną, bando įvardyti gėlių spalvas. Žaidžia žaidimą: vaizduoja medžius, gėles; žino, kad gėles reikia prižiūrėti, laistyti. Žino, kad be reikalo gėlių nereikia skinti; žaidžia su medžių lapais.	
Pažinti paukščius, gyvūnus	Varto knygas ir parodo žinomus paukščius, gyvūnus; stebi darželio teritorijoje atskrendančius paukščius. Mėgdžioja jų čiulbėjimą, imituoja judesius; varto knygeles, įvardija naminius paukščius, jų jauniklius.	
Pažinti daržoves, vaisius	Žiemą lesina paukštėlius. Žiūrinėja paveikslus, kuriuose pavaizduotos daržovės, vaisiai. Suranda ir padeda tokį pat paveikslą.	

Domėtis gamta ir joje vykstančiais reiškiniais	Pastebi spalvą, dydį, formą; skanauja, skiria pagal skonį natūralius vaisius ir daržoves. Žaidžia su vėjo malūnėliais, muilo burbulais, domisi lavinamaisiais žaislais. Žiūri metų laikų paveikslėlius. Gaudio lietaus lašius, snaiges. Tiesia ranką į saulę, pasako, kad šilta. Lipdo senį besmegenį, važinėja rogutėmis. Tyrinėja smėlio savybes: sausas, birus, šlapias.	
Grupuoti daiktus pagal dydį, spalvą, formą	Plukdo laivelius, šakeles, meta akmenukus į vandenį, vartoja sąvokas: skęsta, tirpsta. Pastebi ir nusako aiškiausiai pastebimus gyvūnų ir augalų požymius.	
Įvardinti veiksmus	Derina spalvas ir pavadina. Atrenka ir skiria pagal vieną požymį skirtingus daiktus. Grupuoja daiktus pagal spalvą, dydį, formą. Atsistoja ant tokios pat spalvos skritulio, kurį pavadina. Atranda didelius arba mažus daiktus. Atrenka ilgus arba trumpus daiktus. Žiūrėdamas paveikslėlį įvardija matomus veiksmus. Žaidžiant atlieka veiksmus: lygina, bėga, kepa, stebi ir pasako, kokius veiksmus atlieka auklėtoja ar kitas vaikas.	

IKIMOKYKLINIO AMŽIAUS VAIKŲ (3 – 6m.) UGDYMO TURINYS

SOCIALINIAI GEBĖJIMAI

SIEKIAMYBĖS	VEIKSENOS	PASTABOS
-------------	-----------	----------

Suvokti save kaip savitą ir ypatingą	Domisi savo kūnu, jo ypatumais. Suvokia, kad gali jausti, galvoti, kalbėti, judėti. Kalba pirmuoju asmeniu „aš noriu“, „mano“. Pasako, kad yra berniukas/mergaitė. Supranta, kad jis buvo, yra ir bus tas pats asmuo. Jaučiasi esąs šeimos, vaikų grupės narys, kalba apie šeimą, draugus. Save apibūdina, nusakydamas fizines ir elgesio savybes. Suvokia ir apibūdina savo norus, jausmus, savybes, gebėjimus, šeimą, bendruomenę, Tėvynę. Pasako savo tautybę.	
Pasitikėti savimi ir savo gebėjimais	Save ir savo gebėjimus vertina teigiamai, tiki savo jėgomis ir sėkme, jaučiasi vertingas, palankiai kalba apie save, drąsiai reiškia savo nuomonę, nebijo klausti, būti kitoks. Išreiškia pasitikėjimą savo jėgomis, demonstruoja mokėjimą savarankiškai veikti su žaislais.	
Suvokti ir ginti savo teises būti ir žaisti kartu su kitais	Supranta ir gina savo teises būti ir žaisti kartu su kitais. Ima suvokti save, kaip galintį daryti įtaką kitam ir atsakingai pasirinkti. Mokosi saugoti savo privatumą, siekia kitų palankumo, yra tolerantiškas kitokiam. Žiūrinėja paveikslėlius, klauso grožinių kūrinėlių, atspindinčių įvairias problemines situacijas, diskutuoja, vertina.	
Domėtis savo ir kitų emocijomis bei jausmais	Pavadina pagrindines savo emocijas, jausmus bei jų priežastis. Atpažįsta ir geriau supranta kitų emocijas pagal elgesį, bando į jas atsiliepti (paguosti, užjausti ir pan.). Apibūdina situacijas, kuriose kilo jausmai, juos išreiškia mimika, žodžiais, o ne veiksmais. Įvardina priežastis, dėl kurių kilo tam tikri jausmai.	

Nusiteikęs valdyti savo emocijų raišką ir elgesį	Kalbasi apie kilusius jausmus su kitais, randa keletą išeičių, galinčių padėti pasijusti geriau. Emocijas ar jausmus reiškia priimtinais būdais, pratinasi juos valdyti. Yra ramus, rodo pasitenkinimą kasdiene tvarka ir ritualais. Pats taiko įvairesnius nusiraminimo, atsipalaidavimo būdus. Išbando įvairius konflikto sprendimo ar savo interesų gynimo būdus, stengiasi laikytis grupėje numatytų susitarimų, tvarkos ir taisyklių, bei suprasti jų prasmę. Bando susilaikyti nuo netinkamo elgesio jį provokuojančiose situacijose. Nusiramina, atsipalaiduoja kalbėdamas, taikydamas įvairius tinkamus nusiraminimo būdus.	
Suvokti save, kaip bendruomenės narį	Pasijunta esąs visavertis grupės, darželio, šeimos, giminės narys. Teikia siūlymus ir dalyvauja, kuriant grupės aplinką, tvarkant kiemą, žaidimų vietas, organizuojant šventes ir t. t. Rūpinasi kitais, jaučiasi esąs svarbus, reikalingas, yra aktyvus, sprendžiant aktualius grupei klausimus (pvz., siūlo žaidimą, projekto temą ir kt.).	
Suprasti šeimos svarbą	Didžiuojasi šeima, namų jaukumu, tvarka, bendravimu. Teisingai įvardija šeimos narius, reiškia jiems teigiamus jausmus. Jaučiasi mylimas, saugus, gerbiamas. Atsižvelgia į kitų šeimos narių poreikius, norus, prašymus. Rūpinasi vienas kitu, įgyja gyvenimiškos patirties, jaučia pagarbą tėvų autoritetui bei patirčiai.	
Domėtis kitais žmonėmis,		

pratintis tinkamai bendrauti ir bendradarbiauti	Vertina, tyrinėja, domisi suaugusiųjų gyvenimu. Lygina skirtumus ir panašumus. Gerbia kitus ir tikisi jų pagarbos, pajunta dvasinį ryšį su kitais žmonėmis, rodo norą bendrauti. Jaučia malonumą, džiaugsmą bendraudamas. Pastebi ir priima kitų draugiškumo, palankumo ženklus. Žino kaip saugiai elgtis su nepažįstamais suaugusiais. Laikosi bendravimo kultūros taisyklių, vengia konfliktų su aplinkiniais. Elgiasi mandagiai, dėmesingai, tolerantiškai, atsižvelgia į suaugusiųjų prašymus, pageidavimus. Pasitiki pedagogais, gerbia jų nuomonę, išklauso pasiūlymų, kartu veikia siekiant tikslo, priima bendrus sprendimus, vykdo individualius prašymus, džiaugiasi bendra sėkme. Žino, kad yra gamtos ar gyvenimo nuskriaustų, socialiai remtinų žmonių, pratinasi užjausti, padėti, bendrauti.	
Domėtis bendraamžiais, geranoriškai bendrauti ir bendradarbiauti	Domisi skirtumais tarp vaikų ir juos toleruoja. Sėkmingai įsitraukia į vaikų grupę, rodo iniciatyvą bendrauti ir bendradarbiauti, taikiai derasi, tariasi, diskutuoja, dalijasi žaislais, žaidžia kartu, užjaučia, padeda. Žaisdamas mėgdžioja kitus vaikus, supranta jų norus, tariasi dėl vaidmenų, siužeto, žaislų. Draugams siūlo žaidimų idėjas, sumanymus, padeda kitam vaikui. Supranta, kas yra gerai, kas yra blogai.	
Gebėti prisitaikyti ir lanksčiai elgtis įvairioje aplinkoje	Randa nesutarimo, konflikto sprendimo būdą, turi bent vieną žaidimo draugą. Tinkamai elgiasi įvairiose viešosiose vietose, socialinėse situacijose. Nusako pagrindines elgesio taisykles teatre, muziejuje, parduotuvėje ir pan.	

	Dalydamiesi patirtimi, žaisdami, per išvykas ir ekskursijas vaikai susipažįsta su elgesio skirtingose situacijose taisyklėmis. Puoselėja gamtinę aplinką, prisideda prie jos išsaugojimo, tausoja gamtos išteklius ir t. t. Naudojasi IT: žiūri mokomuosius filmukus, vaizdo ir garso įrašus, apie gamtos išteklius ir jų tausojimo būtinybę.	
--	---	--

KOMUNIKAVIMO GEBĖJIMAI

SIEKIAMYBĖS	VEIKSENOS	PASTABOS
Gebėti klausytis ir suprasti kalbėjimą, skaitomus ir pasakojamus kūrinius	Aplinkinių kalbėjimo, skaitymo klausymasis. Įdėmiai klausosi suaugusiojo. Skiria griežtą ir malonų kalbinančio suaugusiojo toną. Klausosi ir kalba, mimika, gestais reaguoja į suaugusiųjų ir vaikų kalbėjimą. Klausosi skaitomų ir pasakojamų kūrinių, naujų žodžių. Klausosi aplinkinių pokalbių, sekamų, pasakojamų, skaitomų, deklamuojamų kūrinių literatūrine kalba, tarmiškai. Klausosi įvairaus turinio tekstų (grožinių, publicistinių, enciklopedinių, informacinių) apie	

Suprasti elementarius kalbinančiojo klausimus sudėtingesnio turinio tekstus	aplinką, įvairius įvykius, reiškinius, klausosi gyvai, įrašų. Klausosi draugų ir savo kalbos įrašų, įvairių stilių tekstų, mįslių, erzinimų, pajuokavimų bendrine kalba ir tarme. Supranta elementarius kalbinančiojo klausimus ir prašymus. Atpažįsta artimiausios aplinkos garsus. Džiaugiasi įvairiais garsais ir ritmais. Supranta savo ir artimųjų vardus, artimiausios aplinkos daiktų ir reiškinių pavadinimus. Supranta veiksmų pavadinimus, geba veiksmiais atsakyti į klausimus. Supranta vaikų ir suaugusiųjų kalbą apie artimiausios aplinkos objektus, reiškinius, santykius, nesudėtingus trumpus tekstus: žaidimus, eilėraštkus, pasakas, pasakojimus, su dienvotvarkę susijusius paaiškinimus, prašymus, paprastus klausimus. Pradedą suprasti kalbančiojo nuotaiką ir emocijas, jas įvardija. Supranta ir greitai mokosi paprastų naujų žodžių. Išklauso ir supranta du vienas po kito išsakomus prašymus, kvietimus. Išklauso, supranta ir reaguoja į kelis vienas paskui kitą sekančius prašymus, siūlymus, patarimus. Supranta sudėtingesnio turinio tekstus. Supranta, kad į jį kreipiamasi ar kalbama ne gimtąją kalbą. Supranta knygelės, pasakojimo, pokalbio turinį, įvykių eigą. Supranta pajuokavimus, dviprasmybes, frazeologizmus, perkeltinę žodžių prasmę. Supranta artimiausioje aplinkoje vartojamus kitos kalbos žodžius. Kalba, pasakoja apie tai, kas patirta (nutikimus, susitikimus, įspūdžius, veiklą) įvykių eilės seka.	
--	---	--

Kalbėtis su suaugusiais ir vaikais, natūraliai, laisvai išreikšti savo išgyvenimus, patirtį, mintis	Kalbasi apie tai, ką norėtų patirti, išgirsti, pamatyti, veikti. Paaiškina konflikto, nesutarimo esmę, svarsto, tariasi. Nusako žaidimo, veiklos taisykles. Kalba, pasakoja apie tai, ką mato ir matė, girdi ir girdėjo, ką sužinojo, suprato, vartodamas elementarius terminus, girdėtus naujus žodžius. Kalba pats sau, kalba kitam, klausinėja, užkalbina, prašo, pašaukia, stengdamasis laikytis elementarių kalbinio etiketo normų, vartoja mandagumo žodelius. Kalba, pasakoja apie tai, ką jaučia ir jautė, veikia ir veikė. Žaidžia garsais ir žodžiais, kuria naujus žodžius.	
Sugebėti papasakoti apie tai, kas buvo nutikę, įvykę, pasakojimą sieti su žmonėmis, tautos gyvenimu, gamtos reiškiais	Kalba, pasakoja apie tai, kas buvo nutikę, įvykę, tai siedamas su žmonėmis, tautos gyvenimu, gamtos reiškiniais. Vartoja įvairią techniką, transporto priemones bei prietaisus įvardijančius žodžius. Pasakoja, kalbasi apie matytus animacinius filmus, televizijos laidas, žaistus kompiuterinius žaidimus. Bando susikalbėti su kitakalbiu vaiku, pakartodamas jo kalbos vieną kitą žodį.	
Kalbėti taisyklingais sudėtiniais sakiniais,	Laisvai kalba sudėtiniais sakiniais, žodžius į sakinius jungia laikydamasis perprastų kalbos taisyklių. Vartoja daugumą kalbos dalių (daiktavardžius, veiksmažodžius, būdvardžius,rieveksmius, prielinksnius ir kt.). Išgirsta pirmą ir paskutinį garsą jo	

vartoti pagrindines kalbos dalis	paties, tėvų, draugų vardažodžiuose, trumpuose žodžiuose. Kalba taisyklingais sudėtiniais sakiniais, vartoja pagrindines kalbos dalis. Išgirsta žodžius, kurie panašiai skamba, bet turi skirtingą reikšmę. Išgirsta pirmą, pa-skutinį ir žodžio viduryje esančius garsus. Skiria gimtosios kalbos žodžius nuo išgirstų kitos kalbos žodžių.	
Intuityviai justi kalbos grožį, sekti pasakas, deklamuoti	Seka girdėtas ir savo sukurtas pasakas, kuria įvairias istorijas, eilėraštkus, inscenizuoja. Deklamuoja skaitomų pasakų eiliuotus intarpus. Komentuoja meno kūrinis, atpasakoja pasakas, padavimus, apsakymus, matytus ir girdėtus per įvairias skaitmenines laikmenas (TV, DVD, CD). Kuria ir pasakoja įvairius tekstus, mįsles, humoristines istorijas, deklamuoja savo sukurtus kūrinėlius, žaidžia prasmingais ir beprasmyiais žodžiais, bando juokauti, kalba „ateivių“ kalbomis, „užsienio“ kalbomis. Keičia balso stiprumą, kalbėjimo tempą, intonacijas ir kt.	
Domėtis skaitymu, abėcėlės raidėmis	Domisi skaitymu. Vaizduoja, kad skaito knygą, kuri jam buvo skaityta. Skaito knygelių paveikslėlius, įvardija įvairių objektų ir veikėjų bruožus, veiksmus. Atkreipia dėmesį į raides, simbolius (grafinius vaizdus) aplinkoje, pradeda jais manipuliuoti įvairioje veikloje. Domisi abėcėlės raidėmis. Pastebi žodžius, prasidedančius ta pačia raide. Supranta, kad kai kurios raidės turi savo pavadinimą ir specifinę grafinę raišką.	

Atpažinti ir rašinėti raides, žodžius bei kitokius simbolius	Supranta aplinkoje matomų kai kurių spausdintų žodžių prasmę. Domisi ne tik įvairiomis rašymo priemonėmis, bet ir galimybe rašyti (planšetiniu kompiuteriu ir kt.) Keverzonėse ir piešiniuose pasirodo realių raidžių elementai ir raidės. Raidėmis ir simboliais (grafiniais vaizdais) pradeda manipuliuoti įvairioje veikloje. Domisi ir supranta skirtingų spaudinių funkcijas (kalendorius, valgiaraštis, reklama, bukletas ir pan.). Kopijuoja raides, paprastus žodžius. „Iliustruoja“ pasakas, pasakojimus, istorijas, filmukus, iliustracijose parašydamas nukopijuotas raides, žodžius. Kuria ir gamina rankų darbo knygeles su elementariais nukopijuotais sakiniais, žodžiais, raidėmis. Braižo ir aiškina planus, schemas, grafikus. Bando rašyti raides, pradėdamas savo vardo raidėmis. Išmaniosiomis technologijomis rašo savo vardą, trumpus žodelius. Spausdintomis raidėmis rašo savo vardą, kopijuoja aplinkoje matomus žodžius. Įvairiais simboliais bando perteikti informaciją. Supranta rašymo tikslus.	
Pradėti skirti žodžius sudarančius garsus, skiemenis, pradėti skaitinėti	Domisi knygomis, įvairiais rašytiniais teksta, supranta nesudėtingą jų siužetą, klausinėja. Gerbia ir tausoja knygas. Pradeda suprasti ryšį tarp knygos teksto, iliustracijų ir asmeninės patirties. Žino keliolika abėcėlės raidžių. Supranta, kad garsas siejamas su raide, o raidės sudaro žodį. Pradeda skirti žodžius sudarančius garsus, skiemenis. Pažįsta parašytą žodį, kaip atskirų raidžių junginį.	

	Gali perskaityti užrašus, kuriuos mato gatvėse, pavyzdžiui, parduotuvių, kirpyklų, kavinių pavadinimus.	
--	---	--

PAŽINTINIAI GEBĖJIMAI

SIEKIAMYBĖS	VEIKSENOS	PASTABOS
Pažinti save, kaip unikalų, savarankišką asmenį. Suvokti, kad nuolat auga ir keičiasi.	Natūraliai domisi savimi, žino savo vardą, suvokia esąs berniukas ar mergaitė. Stebi savo išvaizdą, lygina, domisi, koks buvo, ką mėgo, sugebėjo	

Pažinti savo kūną, jo galias ir ribotumus. Pradėti sąmoningai suvokti savo jutimus, jausmus, mąstymą. Domėtis savo šeima, šeimos nariais, jų pareigomis, suvokti jos svarbumą žmogui Domėtis bendraamžiais ir suaugusiais žmonėmis, jų panašumais ir skirtumais (išvaizdos, aprangos, elgesio, gyvenimo vietos ir būdo). Domėtis suaugusiųjų gyvenimu, darbais, kūryba.	ankščiau ir dabar. Matuojasi ūgi, per gimtadienius skaičiuoja metukus. Laisvai juda, žaidžia, sportuoja. Išreiškia savo jausmus, nuotaikas, klausinėja, samprotauja, bendrauja, mokosi priima sprendimus. Stebi, bendrai veikia su šeimos nariais, iš jų mokosi, patirtus įspūdžius atkuria ir modeliuoja žaisdamas. Suvokia šeimos narių giminystės ryšius, siekiant išsaugoti senolių patirtį, šeimos tradicijas. Žiūrinėja šeimos albumus. Klausosi šeimos istorijų. Pajunta ir suvokia švenčių prasmę. Intuityviai pajunta pagarbą vyresniems. Stebi, lygina, aiškinasi. Dalyvauja bendroje veikloje. Žaisdamas mokosi palaikyti geranoriškus santykius su kitais vaikais. Bendraudamas su suaugusiais kaupia patirtį apie jų profesijas, pratinasi pagarbiai naudotis žmogaus darbo vaisiais. Žino darbus ir buitį palengvinančią techniką. (priedaisai, transportas, įrenginiai).	
--	---	--

Pažinti gimtąjį miestą, artimiausią kultūrinę aplinką.	Dalyvauja išvykose į įžymiausias Plungės vietas, lanko artimiausius kultūros, istorijos ir gamtos paminklus, gamtą. Susipažįsta su krašto tradicijomis, papročiais, šventėmis. Dalyvauja darželio, miesto šventėse, kultūriniuose renginiuose.	
Domėtis šiuolaikiniais buities, technikos įrankiais ir prietaisais bei senoviniais namų apyvokos daiktais, suvokiant skirtumą tarp žmonių gyvenimo dabar ir seniau	Mato ir naudojami įvairiais namų apyvokos ir asmeniniais daiktais, girdi ir įsimena jų pavadinimus. Aktyviai tyrinėja, stengiasi suprasti, paklausti ir atrasti atsakymus. Lankosi miesto rajono pažintinėse etnografinėse vietose, sužino, kam buvo naudojami įvairūs senoviniai rakandai, įrankiai, dalyvauja edukacinėse išvykose. Atlieka paprastus artimiausios aplinkos, žmonių gyvenimo, darbo, kūrybos tyrinėjimus (stebi, klausia, nupiešia, ieško informacijos įvairiuose šaltiniuose). Pagal galimybes tyrinėjimams naudoja skaitmenines technologijas (kompiuteris, mobilusis telefonas, fotoaparatas).	
Skirti ir pavadinti pagrindines spalvas	Piešia, spalvina, maišo spalvas, eksperimentuoja, mokosi pažinti spalvas ir jų atspalvius. Žaidžia statybinius žaidimus, konstruoja.	

Suvokti ir nusakyti daiktų dydį, formą, paviršiaus savybes, lyginti tarpusavyje, grupuoti, siekti suvokti kuo panašūs ir skiriasi	Žaidžia su įvairiomis geometrinėmis figūromis, ieško į jas panašių daiktų aplinkoje, matuoja, lygina, klasifikuoja. Lanksto iš popieriaus, karmo. Stebi, klausinėja apie įdomius aplinkos daiktus, ieško informacijos knygose, paveikslėliuose. Lygindamas požymius sudaro daiktų sekas, vartoja dydį apibūdinančias sąvokas. Manipuliuoja įvairiomis daiktų grupėmis, skaičiuoja, atskaičiuoja, pagal galimybes atpažįsta ir naudoja skaitmenis.	
Gebėti orientuotis erdvėje ir laiko tėkmėje	Laisvai juda, veikia, tyrinėja supančią aplinką, nusako erdvinę padėtį savo kūno padėties atžvilgiu, orientuojasi stalo, popieriaus lapo paviršiuje. Mokosi nustatyti, rodyti ir pavadinti kryptis. Atkreipia dėmesį į paros ritmą, kaip nuo jo priklauso, ką ir kada veikti. Suvokia ir pavadina paros dalis, jų keitimąsi, savaitės laiko tėkmę, metų laikus, jų seką ir kaitą. Stebi šviesos ir tamsos kaitą. Pajunta kasdienybės ir švenčių ritmą. Tyrinėja „Metų ratą“ plakatuose, knygose. Supranta, kad laikas matuojamas: stebi laikrodžius, susipažįsta su jų įvairove, žaidžia su žaisliniais laikrodžiais, eksperimentuoja su smėlio laikrodžiu.	

Gilinti žinias apie dirvožemį, vandenį ir smėlį, jų savybes. Suvokti vandens naudą žmogui, gyvūnams, augalams-gyvybei. Įvairūs vandens telkiniai Formuoti supratimą apie orą ir klimato reiškinius įvairiais metų laikais Rodyti pagarbą gyvajai ir negyvajai aplinkai, formuoti atsakomybę už jos išsaugojimą. Šiukšlių rūšiavimas. Formuoti supratimą apie Žemę ir kitus dangaus kūnus: Saulę, Mėnulį, Žvaigždes. Domėtis tuo, kas nauja, palankiai nusiteikti naujoms veikloms. Mokytis žaidžiant, stebėti kitus vaikus ir suaugusius, klausinėti, ieškoti	Skiria daržoves, vaisius, uogas, nusako panaudojimo maistui būdus. Stebi, tyrinėja vandens ir smėlio savybes, pilsto, kasa, sijoja, rausia tunelius. Piešia ant šlapio smėlio. Susipažįsta su Babrungo upe, jos augmenija vyksta į pasivaikščiojimus paupiu. Stebi lietų, sniegą. Sužino, kad yra įvairių oro, gamtos reiškinių, Kai kurie gamtos reiškiniai pavojingi žmogui, gyvūnams, augalams. Stebėdamas nustato ryšį tarp oro sąlygų ir augalų augimo, gyvūnų aktyvumo. Klausosi, mokosi, liaudies pastebėjimų apie orą, liaudies meteorologijos, prietarų.. Prižiūri, puošia aplinką, saugoja. Mokosi rūšiuoti atliekas. Domisi informacija apie žemės paviršiaus įvairovę, apie žemę-žmonių planetą, žemės gelmių turtus. Sužino apie Mėnulio fazes, Saulę, kaip šviesos ir šilumos šaltinį, jų įtaką gyvybei žemėje. Klausosi tautosakos kūrinėlių apie Žemę, Saulę, Mėnulį, jų garbinimą.	
--	---	--

informacijos, išbandyti, spręsti problemas, kuriant, įvaldyti kai kurias mokymosi strategijas, suprasti mokymosi procesą.	Samprotauja apie mokymąsi mokykloje – išsako savo požiūrį į mokymąsi, jo prasmę. Kelia nesudėtingus mokymosi tikslus ir numato, kaip jų sieks, samprotauja apie tai, kaip pavyko. Kalba apie tai, kad sužinoti apie žmones, daiktus, gamtą ir daug ko išmokti galima klausinėjant, stebint aplinką, iš spaudos ir knygų, enciklopedijų, interneto, TV ir kt. Savarankiškai susiranda nesudėtingą informaciją, klausinėja draugus, suaugusiuosius, kai reikia prašo suaugusiųjų pagalbos. Siūlo idėjas. Mokosi iš kitų. Apmąsto ir samprotauja, ko mokėsi, ką išmoko, ko dar norėtų išmokti.	
--	--	--

SVEIKATOS SAUGOJIMO KOMPETENCIJA

SIEKIAMYBĖS	VEIKSENOS	PASTABOS
EMOCIJŲ SUVOKIMAS IR RAIŠKA Suvokia savo emocijas ir tinkamai jas įvaldo ir kontroliuoja (pradedą suvokti, kad skirtingose situacijoje jaučia skirtingas emocijas. Atpažįsta bei pavadina savo jausmus. Pradedą kalbėtis apie jausmus su kitais – pasako arba paklausia dėl ko pyksta, kodėl verkia)	Skatinti vaikus kalbėtis apie jausmus, vartyti, skaityti knygeles. Paskatinti žymėti savo nuotaiką, parenkant atitinkamą nuotaikų veidelį. Žaidimai, skatinantys tyrinėti ir imituoti kitų žmonių nuotaiką.	
PROBLEMŲ SPRENDIMAS Geba suprasti, įvertinti, interpretuoti ir pritaikyti žinias iššūkiams, sudėtingoms užduotims ar problemoms spręsti (pats vaikas ieško sunkumų, aktyviai bando jas įveikti, jei nepavyksta samprotauja, ką gali daryti toliu arba prašo suaugusiojo pagalbos).	Pasiūlyti vaikams pagal jų galimybes sudėtingesnių veiklų, jei nepavyksta vaikus padrąsinti, palaikyti. Skatinti vaikus patiems ieškoti problemos sprendimų (Ką galima padaryt dar? Kaip galima tai padaryti kitaip? ir pan.). Skaityti kūrinius apie įvairius žmonių ketinimus poelgius ir pasekmes. Nuolat veiklų metu vaikams užduoti atvirus klausimus: Ką tu darei? Ar tai padėjo įveikti problemą? Ką dar galima daryti? ir kitus.	

SAVIREGULIACIJA IR SAVIKONTROLĖ Sugeba nusiraminti ir atsipalaiduoti, laikytis susitarimų ir taisyklių, elgiasi mandagiai, bendraudamas su kitais bando kontroliuoti savo žodžius ir veiksmus, įsiaudrinęs geba nusiraminti.	Laikytis dienotvarkės. Pasiūlyti žaislų ar priemonių, kurios padeda vaikui nusiraminti. Rasti būdų, kaip spręsti kylančias problemas, konfliktus. Grupėje įrengti nusiramavimo, gerų emocijų kampelį. Skatinti žaisti vaidmenų žaidimus. Taikyti paskatinimo, pagyrimo, loginių pasekmių metodus.	
FIZINIS AKTYVUMAS Patiriamas judėjimo džiaugsmas, pratinsi pajusti kūno ir atskirų dalių judėjimo kryptį, derinant rankos ir kūno judesius, orientuojasi erdvėje, įvaldo pagrindinius judėjimo įgūdžius.	Greiti, vikriai, bėgioja vingiais, greitėdamas ir lėtėdamas, išsisukinėdamas, bėga ant pirštų galų. Šokinėja abiem kojomis vietoje. Laipioja lauko įrengimais. Spiria kamuolį iš įvairių padėčių. Eina ratu, poroje, prasilenkdamas, gyvatėle, atbulomis, šonu. Lipa ir nulipa laiptais pakaitiniu žingsniu laikydamasis suaugusiojo rankos ar turėklų. Atsispirdamas abiem kojomis pašoka nuo žemės, nušoka nuo laiptelio, peršoka liniją, spiria kamuolį. Atlieka ritminius judesius, organizuojamos bėgimo estafetės, įv. šuolių žaidimus, šokinėja per šokdynę, lanką.	

Lavėja smulkieji plaštakos, riešo raumenys, koordinuoti akių ir rankos judesiai.	Kerpa nesudėtingas formas. Žaidžia pirštukų žaidimus. Vieną ant kito dėlioja daiktus, rūšiuoja gamtinę medžiagą, dėlioja sagas ar kitus smulkius daiktus.	
KASDIENIO GYVENIMO ĮGŪDŽIAI Tvarkingai valgo, savarankiškai atlieka savitvarkos veiksmus: apsirengia ir nusirengia, naudojami tualetu, šukuojasi, prausiasi, saugo savo sveikatą ir saugiai elgiasi aplinkoje.	Veikdami pratinasi praustis, naudojami muilu, tik savo rankšluosčiu. Klausosi grožinės literatūros kūrinių ar lietuvių liaudies pasakų. Išmoksta lietuvių liaudies priežodžių, patarlių, pajuokavimų, pašiepiančių nevalyvumą. Vaikų enciklopedijose suranda, kaip atrodo bakterijos ir mikrobai, sužino kokias ligas jie gali sukelti. Žaidžia didaktinius, kūrybinius žaidimus. Pratinasi valgyti tvarkingai, teisingai naudotis stalo įrankiais, servetėle.	

ESTETINIS SUVOKIMAS IR MENINIAI GEBĖJIMAI

SIEKIAMYBĖS	VEIKSENOS	PASTABOS
<u>DAILĖ</u> Piešimas, tapymas, štampavimas. Skatinti pamatyti ir atrasti aplinkoje ir gamtoje linijų pasaulį. Sugebėti pajusti linijos piešimą, dėmės išreiškimą. Mokyti matyti ir atrasti spalvų pasaulį, išreikšti save spalva.	Piešia ir tapo įvairia technika ant įvairaus dydžio popieriaus, sniego, smėlio, veda linijas, kreives, daiktus, ornamentus. Moka atkurti žmogaus ar žvėrelių siluetą, veido išraiškas ir kitas detales. Piešia draugui atvirukus, dovanėles, savo piešiniu išreiškia linkėjimus. Piešia įvairias geometrines formas, savo plaštakos, pėdos kontūrus, apvedžioja trafaretų formas, taip išgaudamas norimą piešinį, paveikslą. Atkuria pamatytus gamtoje pėdsakus: paukščių, gyvūnėlių, žmonių, mašinų, padangų, bei matytą, girdėtą sufantazuotą vaizdą. Piešia, tapo teptuko galu, šonu, vos paliečiant arba stipriai prispaudžiant. Mėgaujasi piešimu ir tapymu	

	piršteliais, delnu, įvairias gėlytes ar daiktus ant popieriaus lapo. Puošia piešinius lapeliais, akmenukais, žievele ir kitais gamtos daiktais. Derina piešinyje trafaretus, dažymą. Naudoja geometrines figūras, nesudėtingas formas, ornamentus, karpinius. Pamokyti atrasti ir naudoti daiktų paviršiaus savybes, ugdyti jautrumą spalvai, tekstūrai Štampuoja įvairiais daiktais, derina su piešimu, tapymu, aplikavimu.	
Lipdymas Matyti ir atrasti daikto formą erdvėje, pajusti jos plastines ir konstrukcines savybes, išreikšti save forma.	Lipdo iš įvairių medžiagų: molio, plastilino, drėgno smėlio, tešlos, sniego. Dirba su plastilinu, moliu, tešla minkant, ištempiant, spaudžiant savo pirštukais. Lipdo iš atskirų detalių, po to jungia arba daro iš vieno gabalo ištempiant. Naudoja gamtinę medžiagą: akmenukus, grūdus, kruopas, žievę, samanias. Plastiliną naudoja kaip jungiamąją arba pagrindinę medžiagą. Bando raižyti plokščios faktūros paviršių. Tešlos gaminius puošia guašu.	
Aplikacija		

Mokyti kirpti tiesias ir lenktas linijas, kirpti sulenktą popierių, kelias detales iš karto.	Mato ir atranda plokščių formų, apibendrina forma, spalva, komponavimu. Piešia įvairias geometrines formas, trafaretus ir po to kerpa, dėlioja ornamentus, vaizdus, pripiešia smulkias detales ir jas aplikuoja. Taip pat aplikuoja regimos informacijos vaizdus, grafinius ženklus, raides, skaitmenis, ženkliukus, reklamą. Aplikacijas papildo realiomis medžiagomis: audiniu, siūlais, džiovintų augalų dalimis ir kt.	
Konstravimas Matyti ir atrasti įvairias formas ir erdvės derinius, pajusti jų santykius, išreikšti save forma erdvėje.	Laisvai veikia su įvairiomis medžiagomis mažoje ir didelėje erdvėje. Dirbiniuose naudoja įvairią gamtinę medžiagą, popierių, kalades, konstruktorius, siūlus ir kt. Pamato ir įvardija metų laikų spalvas. Iš gamtos gauna daug informacijos, žinių, įgauna jausminį suvokimą. Mėgina pajusti linijų, spalvų, ornamentų, formų išdėstymo darną.	
<u>VAIDYBA:</u> Ugdyti vaikų kūrybiškumą žaidžiant. Vaidinant ugdyti kalbos jausmą, supratimą apie kalbos skambumą, grožį.	Vaikai žaisdami socialinius žaidimus (iš savo patirties) vis daugiau panaudoja vaizdinių elementų: žodines ir judesių išraiškas, fantaziją. Vaikai vaidindami jaučiasi saugūs, laisvi, kūrybingi. Lavina taisyklingą ilgųjų ir	

Pasako, ką patyrė ir kaip jautėsi, vaidinant. Stengiasi kuo gražiau vaidinti, nori pasipuošti. <u>MUZIKA:</u> Mėgaujasi menine veiklos eiga: muzikavimu, dainavimu, muzikos klausymu, improvizacija ir kūryba. Pasako kaip jautėsi ir ką patyrė meninės veiklos metu. Vertina savo kūrybą ir reaguoja į kitų vertinimus. Dainavimas Puoselėti taisyklingo dainavimo įgūdžius.	trumpųjų balsių, priebalsių, priegaidžių tarimą žaidybinėse situacijose, vaidinant. Vaidinimus jungia su dainelėmis, savo pasigamintais žaislais, kaukėmis. Išsako suvoktą prasmę, aptardami vaidinimą su draugais. Pasirenka vietą ir dekoracijas žaidimams ir vaidmenims. Dainuoja balso ir intonacijos lavinimo pratimus, naudojant garsų pamėgdžiojamus, skaičiuotes, erzinimus, lietuvių liaudies folklorą.	
---	---	--

	Dainas atlieka su nuotaika, atitinkančia turinį, išreiškia mimika, balso intonacijomis, judesiu. Dainuoja unisonu, girdi save ir kitus. Pratinasi prie dvibalsio dainavimo, atliekant dialoginio pobūdžio dainas. Dainuoja solo, grupėmis, kartu. Atlieka dainas be pritarimo, su įvairių instrumentų (melodinių, ritminių) pritarimu, ritminiu judesiu ar garsu. Dainuoja lietuvių ir kitų tautų liaudies dainas, kompozitorių sukurtas populiarias ir pramogines dainas bei giesmes.	
Muzikos klausymas Mokyti susikaupti, įsiklausyti ir išgirsti. Susipažinti su įvairiomis muzikos sąvokomis.	Tyrinėja muzikinį ir nemuzikinį pasaulį, pajunta gamtos pulsavimą. Įsiklauso į žmogaus kalbos melodingumą, ritmą, tembrą. Klauso mokytojų, atlikėjų ar pačių vaikų atliekamos muzikos. Klauso lietuvių ar kitų tautų folkloro įrašų. Klauso muzikos atliekamos natūraliais instrumentais (akmenukais, pagaliukais ir kt.), autentiškais liaudies instrumentais (kanklėmis, dūdelėmis, skudučiais ir kt.). Įgyja supratimą apie kai kuriuos muzikinės „kalbos“ elementus: - skirti tempą (lėtas - greitas);	

Ritmika	- dinamiką (tyliai - garsiai); - tembrą (storas - plonas); - muzikos nuotaiką (linksma – liūdna, gyva – rami, iškilminga, energinga – graudi.) Skiria žanrus: maršas, lopšinė, polka, šokis, daina, liaudies šokis. Atpažįsta girdėtus kūrinius, pasako, kas atlieka: solistas, choras, orkestras, vyras, moteris, vaikas. Atpažįsta, kokiais muzikos instrumentais groja: pianinu, smuiku, kanklėmis, skudučiais, vargonais, akordeonu. Atpažįsta, kieno sukurta muzika – kompozitoriaus, liaudies. Žino sąvokas: dainininkas, pianistas, smuikininkas, dirigentas, choras, orkestras. Išgyvena muziką, moka ją apibūdinti savais žodžiais perteikia ją balsu, instrumentu, mimika, judesiu. Lanko koncertus vykstančius darželyje ir kitose erdvėse. Rengia šventinius pasirodymus tėveliams.	
-----------------------	--	--

Žadinti saviraišką ir kūrybines galias, ugdyti muzikinį mąstymą.	Improvizuoja ritminiais instrumentais, trepsi, ploja, stuksena, beldžia, ieško to paties judesio įvairių formų (ploja prieš save ištiestomis, sulenktomis, iškeltomis rankomis ir t.t.). Inscenizuoja dainas, ratelius, pritaiko judesius darbo, buities veiksmams. Kuria melodijas mįslėms, patarlėms, vardams. Pajaučia teksto ir melodijos prasmės atlikimą: pokalbiai dainuojant, pasisveikinimas, atsisveikinimas ir t.t.	
<u>ŠOKIS:</u> Turtinti emocinę, socialinę, komunikacinę vaikų patirtį. Spontaniškai išreikšti save judesiais erdvėje. Tenkinti vaikų prigimtinių poreikį judėti.	Išmoksta pagrindinius šokių žingsnius (paprastas ėjimas, bėgimas pagal muziką, šoninis, dvigubas ir polkos žingsniai). Mokosi pajusti laiku pereiti nuo vienos judesių grupės prie kitos. Mokosi tiksliai ir laiku pradėti ir sustoti. Suderina judesius pagal muzikos pobūdį. Atlieka judesius išraiškingai ir ritmiškai. Šokių ir ratelių turinys ir judesiai atitinka vaikų amžių. Šokius mokosi tik su muzika. Šokant ratelių tekstus dainuoti aiškiai, išraiškingai, darniai. Laikosi etikos reikalavimų: nesistumdo, gražiai sudaro ratą, išlaiko šokėjo pozą ir t.t.	

	Jaunesnio amžiaus vaikams skiriama kuo daugiau didaktinių žaidimų. Šoka improvizuotai kurdamas natūralių judesių seką reaguodamas į muziką, išreiškdamas aplinkos vaizdus (gamtos reiškinius, gyvūnus).	
--	---	--

NAUDOTA LITERATŪRA IR INFORMACIJOS ŠALTINIAI

1. Ankstyvojo ugdymo vadovas. Vilnius: Minklės leidyba, 2001.
2. Ikimokyklinio ugdymo Metodinės rekomendacijos, Švietimo aprūpinimo centras, 2015.
3. Ikimokyklinio amžiaus vaikų pasiekimų aprašas, Švietimo aprūpinimo centras, 2014.
4. Ikimokyklinio ugdymo kokybė. Švietimo problemos analizė, ŠMM, 2012, rugsėjis Nr. 13 (77), ISSN 1822-4156. 4.
5. Vaikų darželio programa. Vėrinėlis. Vilnius: Leidybos centras, 1993
6. Juodaitytė A., Vaikystės fenomenas: socialinis-edukacinis aspektas: monografija. Šiauliai Šiaulių universiteto leidykla, 2003.
7. Lietuvos vaikų ikimokyklinio ugdymo koncepcija, 1989.
8. Metodinės rekomendacijos ikimokyklinio ugdymo programai rengti, 2006.
9. Neifachas S., Vaikų ugdymas darželyje: dabartis ir ateities perspektyva, Vilnius, 2008.
10. Neifachas S., Ikimokyklinio ugdymo programos kokybės užtikrinimas: turinio konkretizavimas, tikslų ir uždavinių įgyvendinimas, atitikties nustatymas, Vilnius, 2008.
11. Ruzgienė, A., Petružienė, S. Vaikas ir aplinka, 2005.
12. Saugus elgesys. Metodinės rekomendacijos ikimokyklinio ugdymo auklėtojams ir priešmokyklinio ugdymo pedagogams, Vilnius, 2008.
13. Szarkowicz, D. Stebėjimas ir refleksija vaikystėje, 2011.
14. Trister, D. (2008). Ankstyvojo amžiaus vaikų ugdymas.
15. Ugdymas ir demokratijos kultūra. Ikimokyklinis amžius, 1997.
16. Žukauskienė, R. (1996). Raidos psichologija.